DUBBA · OYSS HAZIRLIK
9. Sınıf Tarih Dersi 1. Dönem 1. Ortak Yazılı Sınavı · Senaryo 2
Süre: 40 dakika · Her sorunun puanı yanında yazılıdır.

Adı Soyadı: .....
Sınıf / No: .....
Puan: .....

Telefonda aç: süreli çöz, paylaş

9. Sınıf Tarih · 1. Dönem 1. Ortak Yazılı (Senaryo 2)

1. Aşağıdaki kaynakları inceleyerek soruları cevaplayınız.

> ***Kaynak A*** *— Bir gemi kaptanının anılarından (kurgusal): "Stajyer olduğum yıllarda şirketin arşivinde, aynı rotada elli yıl önce çalışmış kaptanların seyir defterlerini okudum. Hepsinin kış aylarında boğazdan geçmeyip çok daha uzun olan güney yolunu seçmesine önce şaşırdım. Sonra defterlerdeki fırtına kayıtlarını ve o günlerin yelkenli gemilerinin gücünü düşününce kararlarının ne kadar yerinde olduğunu anladım; o kaptanları bugünün motorlu gemileriyle yargılamanın haksızlık olacağını gördüm. Yıllar sonra aynı boğazda bir kış fırtınasına yakalandığımda, onların defterlerinden öğrendiğim sığınma koylarını kullandım. Geçmişi okumak bana denizi tek bir kaptanın gözüyle değil, kuşakların gözüyle görmeyi öğretti."*
>
> ***Kaynak B*** *— Bir spor kulübünün yüzüncü yıl kitabına yazılan ön sözden (kurgusal): "Kulübümüz, bir liman şehrinin yük işçileri tarafından, paydos saatlerinden artan vakitlerde ve ceplerinden ödenen harçlıklarla kuruldu. Bu kitabı hazırlarken kurucuların torunlarıyla görüştük, sararmış üye defterlerini ve ilk formanın fotoğrafını bulduk. Bugün tribünü dolduranlar arasında birbirini hiç tanımayan binlerce insan var; ama bu hikâyeyi duyduklarında hepsi kendini aynı hikâyenin parçası sayıyor. Genç oyuncularımıza bu kitabı okutmamızın sebebi de bu: Taşıdığı formanın hangi zorluklar içinde dikildiğini bilen bir oyuncu, onu kolay bırakmaz."*

1.1. Kaynak A'da geçmişi öğrenmenin kaptana **birey olarak** sağladığı **iki** faydayı, kaynaktaki ifadelerle ilişkilendirerek açıklayınız.

1.2. Kaynak B'ye göre kulübün tarihini bilmenin **topluluğa** sağladığı **iki** faydayı, kaynaktaki ifadelere dayanarak açıklayınız.

© 2026 Dubba · Tüm hakları saklıdır. Bütün hâlde bedelsiz dağıtılabilir; satılamaz, ticari amaçla kullanılamaz. dubba.com.tr/telif

2. Aşağıdaki kaynakları inceleyerek soruları cevaplayınız.

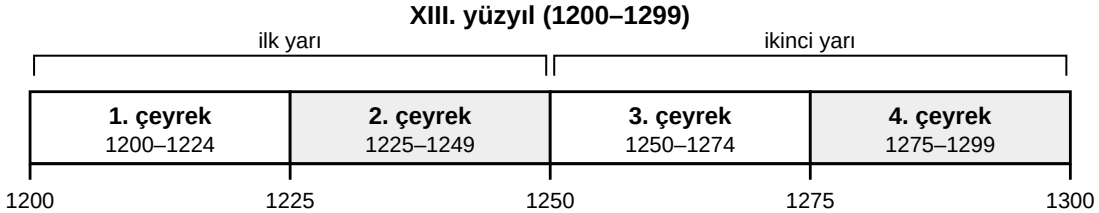
> ***Kaynak C*** *— Romalı devlet adamı ve hatip Cicero'nun MÖ 55 yılında yazdığı "Hatip Üzerine" (De Oratore) adlı eserinden (kamu malı metinden çevrilmiştir): "Tarih; zamanın tanığı, gerçeğin ışığı, hafızanın hayatı, hayatın öğretmeni ve eski çağların habercisidir."*
>
> ***Kaynak D*** *— Bir ekonomistin televizyon programındaki sözlerinden (kurgusal): "Bir ülkenin geleceği yalnız bugünün verileriyle planlanır. Geçmişte ne olduğunu bilmek karar vericilere hiçbir şey kazandırmaz; tarih, meraklılarını eğlendiren bir hikâye yığınından ibarettir."*

2.1. Cicero'nun tarihe yüklediği beş nitelemeden **ikisini** seçiniz. Her birini, tarih öğrenmenin bireye ya da topluma sağladığı **bir** faydayla ilişkilendirerek açıklayınız.

2.2. Kaynak D'deki görüşün zayıf yönlerini, Kaynak C'deki nitelemelerden **birine** ve tarih öğrenmenin topluma faydalarına dayanarak **iki** gerekçeyle açıklayınız.

3. Aşağıda tarihte dönüm noktası sayılan altı olay karışık sırayla verilmiştir. Şekil 1'de ise yüzyılların çeyreklere nasıl bölündüğünü gösteren bir şema yer almaktadır.

- **a)** Talas Savaşı — 751
- **b)** Roma'nın Kartaca şehrini yıkması — MÖ 146
- **c)** Tanzimat Fermanı'nın ilanı — 1839
- **d)** Hz. Muhammed'in Mekke'den Medine'ye hicreti — 622
- **e)** İstanbul'da ilk Türk matbaasının kurulması — 1727
- **f)** Türkiye Büyük Millet Meclisinin açılması — 1920

Her yüzyıl 100 yıl, her çeyrek 25 yıldır; yüzyıllar 0–99, 100–199, 200–299 … biçiminde bölümlenir.
Örnek: 1263 yılı → XIII. yüzyılın 3. çeyreği (ikinci yarısı).

Şekil 1. Yüzyıl ve çeyrek şeması (örnek: XIII. yüzyıl)

© 2026 Dubba · Tüm hakları saklıdır. Bütün hâlde bedelsiz dağıtılabilir; satılamaz, ticari amaçla kullanılamaz. dubba.com.tr/telif

3.1. Her olayın, Avrupa merkezli çağ taksimatına göre hangi çağda (İlk Çağ, Orta Çağ, Yeni Çağ, Yakın Çağ) gerçekleştiğini tabloya yazınız. Ardından olayları eskiden yeniye doğru harfleriyle tablonun son satırına sıralayınız.

Olay	Çağ
a	
b	
c	
d	
e	
f	
Eskiden yeniye sıralama (harflerle)	

3.2. Şekil 1'deki şemadan yararlanarak **d, a ve c** olaylarının hangi yüzyılda (Romen rakamıyla) ve o yüzyılın kaçıncı çeyreğinde gerçekleştiğini tabloya yazınız.

Olay	Yıl	Yüzyıl	Çeyrek
d	622		
a	751		
c	1839		

3.3. Hicri takvim, (d) olayını başlangıç kabul eder ve ay yılını esas alır. Ay takviminde bir yıl 354, güneş takviminde ise 365 gündür. Ay takvimiyle sayılan yıllar, güneş takvimiyle sayılan yıllardan yaklaşık **kaç yılda bir yıl fazla** olur? İşleminizi gösteriniz ve bu durumun hicri yıl ile miladi yıl arasındaki farka etkisini bir cümleyle açıklayınız.

4. Aşağıda 1700'lü yılların başında bir liman kalesinin kuşatılmasıyla ilgili üç kaynak verilmiştir (kurgusal). Buna göre aşağıdaki soruları cevaplayınız.

> ***Kaynak A*** *— Kuşatan ordunun resmî tarihçisinin kaydından: "Ordumuz kaleye on gün boyunca gülle yağdırdı; on birinci gün surlar kendiliğinden çöktü ve askerlerimiz içeri girdi. Şehir halkı kapıları açarak hükümdarımızın adaletine sığındı. Fethin bir damla kan dökülmeden tamamlanması, Tanrı'nın ordumuza bir lütfudur."*
>
> ***Kaynak B*** *— Kale içinde yaşayan bir tüccarın kardeşine yazdığı mektuptan: "On gündür top sesi kesilmiyor. Dün gece deniz tarafındaki sur, toplar susmuşken büyük bir gürültüyle yıkıldı; sabah askerler yıkıntıdan içeri girdi. Çarşı yağmalanmasın diye şehrin ileri gelenleri kapıları açmak zorunda kaldı. Ambarlarda tek çuval un kalmamıştı; bir hafta daha dayanamazdık."*

© 2026 Dubba · Tüm hakları saklıdır. Bütün hâlde bedelsiz dağıtılabilir; satılamaz, ticari amaçla kullanılamaz. dubba.com.tr/telif

> ***Kaynak C*** *— Kale surlarında 2015 yılında yapılan arkeolojik incelemenin raporundan: "Deniz tarafındaki surun çöken bölümünde gülle izine rastlanmamıştır. Temel katmanındaki kayma ve çatlakların biçimi, yıkımın depremden kaynaklandığını göstermektedir. Kuşatma yılına ait bir deprem kaydına bölge arşivlerinde de ulaşılmıştır."*

4.1. Kaynak A ve Kaynak B aynı olayı farklı biçimde anlatmaktadır. Bu farklılığın **iki** nedenini, iki kaynaktaki ifadelere dayanarak açıklayınız.

4.2. Kaynak C'deki bulgu, surun yıkılışına ilişkin anlatımları nasıl değiştirir? Bu durumun tarihsel bilginin hangi özelliğini gösterdiğini açıklayınız.

5. Bir öğrenci, okulunun açıldığı ilk yılları araştırmak istemektedir. Öğrencinin yaptığı işler aşağıda karışık sırayla verilmiştir.

- **I.** Okul arşivindeki 1962 tarihli yıllıkta ve il halk kütüphanesindeki eski gazetelerde okulla ilgili bilgi aradı.
- **II.** Araştırmasını "Okulumuzun ilk beş yılında öğrenciler hangi şartlarda eğitim gördü?" sorusuyla sınırladı.
- **III.** Yıllıktaki öğrenci sayısının gazetedeki sayıdan farklı olduğunu fark etti; yıllığın okul yönetimince tutulan kayıtlara dayandığını düşünerek bu sayıyı esas aldı.
- **IV.** Her kaynağın hazırlandığı tarihi, hazırlayanı ve hangi amaçla hazırlandığını not etti.
- **V.** İlk mezunlardan biriyle yaptığı görüşmede geçen "Sobayı kendimiz yakardık." ifadesini, o yıllardaki köy okullarının imkânlarını dikkate alarak yorumladı.
- **VI.** Bulgularını, yararlandığı kaynakları belirterek okul gazetesinde bir yazı hâline getirdi.

5.1. Öğrencinin yaptığı her işin, tarihsel bilginin üretim sürecinin hangi aşamasına karşılık geldiğini tabloya

© 2026 Dubba · Tüm hakları saklıdır. Bütün hâlde bedelsiz dağıtılabilir; satılamaz, ticari amaçla kullanılamaz. dubba.com.tr/telif

yazınız.

İş	Aşama
I	
II	
III	
IV	
V	
VI	

5.2. Öğrencinin kullandığı aşağıdaki kaynakların her birinin türünü (sözlü, yazılı, sesli ve görüntülü, eşya ve nesne) tabloya yazınız.

Kaynak	Türü
1962 tarihli okul yıllığı	
İlk mezunlardan birinin anlattıkları	
Açılış töreninde çekilen fotoğraf	
İlk yıllarda kullanılan okul zili	

6. Bir aile, köylerinin kurucusunun kendi ataları olduğunu kanıtladığını düşündükleri "eski" bir belgeyi bir tarihçiye getirmiştir. Tarihçinin inceleme notları şöyledir (kurgusal):

> *"Belge, köyün 1680 yılında ailenin büyük dedesi tarafından kurulduğunu anlatıyor; sonunda 'bin altı yüz seksen senesi' ifadesi ve bir imza var. İncelemede şunları tespit ettim: **(1)** Kâğıdın suyolu (filigran) işareti, 1900'lü yılların başında üretilen fabrika kâğıtlarında görülen türdendir. **(2)** Belgede köyün 'demir yolu istasyonunun yanında' kurulduğu yazılı; oysa bölgeden geçen demir yolu 1930'larda yapılmıştır. **(3)** Belge yalnız miladi yıl veriyor; o dönemde bu tür belgelerde hicri tarih kullanılırdı. **(4)** Aile, belgeyi komşu köyle aralarında süren arazi anlaşmazlığının hemen ardından getirdiğini söyledi."*

6.1. Notlardaki ipuçlarından **üçünü** seçiniz. Her ipucunun belgenin **hangi yönünü** (tarihi, içeriğinin tutarlılığı, hazırlanma amacı vb.) şüpheli kıldığını ve bunun **nedenini** yazınız.

© 2026 Dubba · Tüm hakları saklıdır. Bütün hâlde bedelsiz dağıtılabilir; satılamaz, ticari amaçla kullanılamaz. dubba.com.tr/telif

6.2. Tarihçi, belgenin 1680 yılında yazılmış olamayacağına karar vermiş; yine de belgenin bir tarih araştırmasında kaynak olarak kullanılabileceğini söylemiştir. Belgenin **hangi dönem ve konu** için kaynak olabileceğini gerekçesiyle açıklayınız.

Cevap anahtarı: çözdükten sonra okut.
Her maddenin tam puan ölçütü, kısmi ve sıfır puan durumu, olası yanıt. Kendini puanla, aynı sayfadan 40 dakikalık sayaçla yeniden çöz.

© 2026 Dubba. Bu yazılının soruları, şekilleri, puanlama anahtarı ve çözümleri Dubba'nın özgün eseridir (5846 sayılı FSEK); tüm hakları saklıdır. Bütün hâlde ve değiştirilmeden çoğaltıp öğrencilere, sınıflara, okullara ve kurslara bedelsiz dağıtabilirsin; satılamaz, ücretli bir ürün ya da hizmette kullanılamaz, ticari amaçla kullanılamaz, başka sitede barındırılamaz, kaynak dubba.com.tr gösterilir. Telif Politikası 3. madde: dubba.com.tr/telif